

**Carolus M. Romanorum Imperator, Et Francorum Rex,
Romano-Catholicus, Libris IV. Explicatus, Et Vindicatus**

Schaten, Nicolaus

Nevhvsii, 1674

Cap. 14. An Carolus M. supremam potestatem sibi sumpserit,
exercueritque in ordinandis Ecclesijs, & ferendis legibus Ecclesiasticis?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-99067](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-99067)

ad Romanæ Ecclesiæ normam, quam matrem omnium Ecclesiarum dicebat, conformatum voluit. Hoc instituto vita Cleri populiq̃ue, ad Lutheri tempora, per Saxoniam constituta mansit: modò omnia inversa per hæresin vestram. Id facillè cognoscet is, qui Capitularia & constitutiones Caroli Magni, qui Synodorum decreta revoluerit. Imò qui vel quinque hæc postrema Concilia, quibus Carolus M. jam senex regnum & imperium à se bene constitutum relinquere voluit, secum pervolverit: perpenderitq̃ue, quæ decreta Clero, Monachis, sacris Deo virginibus, & populo præscribuntur; videbit is, nonnisi umbram quandam antiquæ religionis, quæ Carolo M. vixit, apud vos Lutheranos superesse.

C A P U T X I V.

An Carolus M. supremam potestatem sibi sumpserit, exercueritque in ordinandis Ecclesiis, et ferendis legibus Ecclesiasticis?

A Sserit id Nifanius: nec veritus hanc quoque calumniam aspergere religiosissimo Imperatori, ad patrocinium hæresis suæ, quæ supremam jurisdictionem tam in temporalibus, quam Ecclesiasticis, suis defert Regibus, & Magistratui politico. Ita enim primò: *Quemadmodum penes Carolum fuit ordinare Rempub. civilem Roma alijsq̃ in locis; ita quoque Ecclesiasticam: semper enim sibi reservavit Primatum in Ecclesiasticis, quoad jurisdictionem exteriorem.* Hinc tuæ falsæ propositioni nihil deest, nisi ut Carolum M. Imperatorem & simul summum Pontificem pronunties, aut schisma Anglicanum hæresimque illam transmarinam, in Germaniam introducas, spoliando Pontificem & omnes Episcopos suâ jurisdictione. Sed quàm falsa hæc tua sit assertio, jam tot libris, contra *Primatum regium* scriptis, confutatum est: ideo hic supersedeo. Si quid in te ingenij aut doctrinæ est, refelle Beca-

Becanum, aut Suarez, aut aliquem ex innumeris Theologis, qui adversus hunc fictitium Primatum scripserunt. Interim id unum adfers ex Eusebio lib. 4. c. 24. de Constantino M. quod is Episcopos allocutus dixerit: *Vos estis Episcopi in Ecclesia, ego extra Ecclesiam seu templum Episcopus à Deo constitutus sum.* O te insipidum interpretem ejus dicti! si enim Episcopi in Ecclesia sunt, quos Spiritus S. posuit regere Ecclesiam Dei; ergo jurisdictionem non modò internam sed & externam habent. Nam regere est actus jurisdictionis externæ. Quin ex ipso Constantino te refellam. Magnus ille Imperator, teste Ruffino lib. 1. hist. in Concilio Nicæno, cum judicium inter Episcopos recusaret, palàm dixit: *Deus vos constituit Sacerdotes, & nobis à Deo dati estis judices, & conveniens non est, ut homo judicet Deos; sed ille solam de quo scriptum est, Deus stetit in synagoga Deorum, in medio autem Deos dijudicat.* Quid adhuc dicis? nunquid judicare est actus jurisdictionis externæ? quem sibi in Episcopos, (quia simul sacræ erat jurisdictionis,) non est ausus vendicare Constantinus M. Haud secus quàm Theodosius M. Valentinianus, ceterique Imperatores ac Reges Christiani, palàm toties professi sunt. Quorum exemplo, Carolus M. Pontifici & Episcopis plenam potestatem regendi, judicandi, & ordinandi Ecclesias reliquit, uti id supra satis superque relatum est. Et quâ fronte audes tu scribere, Carolum M. Romæ ordinasse Ecclesiasticam Rempublicam? qui Apostolicam sedem ut matrem, & magistram veneratus; qui Adrianum Pontificem ut Patrem, & Pastorem universalis Ecclesiæ coluit; qui Leoni, ut Vicario Christi, omnia detulit; qui & Romanam Ecclesiam, ut exemplar in omnibus proponendam censuit, ad quam cæteræ Ecclesiæ per Franciam, & Germaniam formarentur, uti hæc toties memorata sunt. Quid ergo illud Constantini sibi vult? Potestne Episcopus esse extra Ecclesiam? Imò, quod Episcopi sunt Pontificali, id Imperator est Imperiali potestate: ut quod illi jurisdictione sacrâ ordinant, id Imperator politica jurisdictione tueatur, & conservet. Eò defensor Ecclesiæ, & per analogiam improprie Episcopus dici potest. Quid hîc mysterij, quod tyro non capiat?

Altera Nifanij propositio de legibus sic habet: *Carolus M. præter leges civiles etiam Ecclesiasticas plurimas promulgavit; tum enim nondum orbi persuasum erat, solis Pontificibus datam esse ferendarum Ecclesijs legum potestatem: unde in rem Ecclesiæ Canones colligi fecit ex Conciliis,*

OO

veterum

veterum Patrum & Pontificum sententiis, usus operâ Albini & Paulini Aquilegiensis Episcopi. Hic tu denuo deliras in Carolo M. Id vel unica ratio tibi ostendat. Quicumque fert Ecclesiasticas leges, in eo debet esse potestas Ecclesiastica & jurisdictio spiritualis externa; at hæc in Carolo M. non fuit; ergo nec leges Ecclesiasticas tulit, nec ferre potuit. Hæc enim extra sphaeram potestatis politicæ sunt, quæ solum fert leges Civiles: Potestas verò ferendi leges Ecclesiasticas in Ecclesia penes Pontificem & Episcopos est. Quâ super re inter innumeros alios Bellarminus lib. 4. de Pont. c. 15. 16. 17. Imò has ipsas Caroli leges, quæ à te adferuntur, dicis fuisse Pontificum & Conciliorum veterum: quomodo ergo Caroli, ut non sint Pontificum & Conciliorum? Imò ideò Caroli, quia Pontificum & Conciliorum fuere: neque suâ auctoritate Carolus Meas leges denuo præscripsit, sed aut Pontificis, aut Episcoporum: ob id tot Synodi Episcoporum convocatae celebrataeque. Certum enim est, Carolum M. ab Hadriano Pontifice accepisse librum Canonum sacrarum, quæ Capitula vocantur Hadriani, ex Græcis & latinis Canonibus, tum ex Synodis Romanis ac Pontificum Romanorum decretis collecta, & in lxxx. leges digesta: quæ, uti Consilio Hadriani sunt transmissa per Liutprandum Metensem Episcopum; ita ejusdem auctoritate, aut Episcoporum acceptata sunt. Et Caroli intererat promulgare, quod multa contineantur de immunitate Clericorum, aliisque, quæ scire oportebat ejus judices & ministros. Pari modo selecta Caroli M. Capitula Ecclesiastica, quæ habentur tom. 20. Concil. non tam suâ auctoritate, quam Episcoporum promulgavit. Ita enim Cap. 1. Carolus de se: *Quapropter nos unâ cum consensu Episcoporum nostrorum, Abbatum, nec non aliorum Sacerdotum, hac instituta partibus nostris direximus.* Hæc Capitula ad judices, Vassos, Vicarios, Centenarios, ac Missos, sunt transmissa, de honore & justitiâ Sacerdotibus præstandâ. Idem est de Capitulari Caroli anno imperij ejus 13. edito, post quinque Synodos celebratas; quo tantum promulgantur selecta Capitula, quæ Episcopi in unum congregati decreverant.

Obijcis cum Conringio, & scribis: *Ejusmodi leges Ecclesiasticas in alijs etiam Conventibus, ac Synodis à Carolo latas, quibus non tantum laici sed & Clerici, Sacerdotes, Episcopi, adeoq; Pontifices ipsi paruerunt, & parere coacti sint.* Addere & Monachos eodem modo poteras.

Be. Sy-

Et Synodi sub Carolo celebratæ, vel purè Episcoporum & Sacerdotum fuerunt, ut Francofurtensis, & si quæ alia: in his nihil à Carolo decretum, nec ab eo ulla lex lata, sed ab Episcopis id factum est, qui Conciliorum sunt iudices, & in his legislatores. Unde ut decreta fidei, ita & morum decreta, quæ ad disciplinam Cleri aut Monachorum pertinent, ab Episcopis statuta sunt. Vel mixtæ fuerunt Synodi, ad quas secundùm tres ordines conveniẽre Episcopi cum Sacerdotibus, Abbates cum Monachis præstantis doctrinæ, ac tertiâ classẽ Comites, iudices, ceterique Regis administri, uti supra ex Concilio Moguntino pluribus relatum est, convenerunt: & in his Synodis quia mixtæ fuerunt, latæ sunt leges Ecclesiasticæ pro Clericis & Monachis, ab Episcopis & Abbatibus: ac simul leges Civiles per Comites & iudices, jurisque consultos pro laicis & populo, quales potissimum fuẽre Synodi Vernæ & Autumnales, bis in anno ex veteri instituto Regum Francorum habitæ; & in his primas partes habuere Archiepiscopi, & Episcopi: quemadmodum ex ijs delecti, *Missi Dominici* ad placita & publica judicia habenda, uti hæc ex tot Francorum scriptoribus discere poteras. Nullas in his denuo leges Ecclesiasticas Carolus præscripsit Clericis aut Monachis, quòd ad id nullâ potestate jurisdictionis Ecclesiasticæ præditus esset; id Carolus melius de se intellexit, quàm illi affingitis: qui de rebus nostris sacris haud aliter, quam Ethnici olim de Christianis judicabant. Et quia vos Novatores finxistis vobis & constituistis Rempublicam, in quâ omnis & unica potestas est penès sæculares Principes, & politicos Magistratus: hinc ex vestro cerebro & hæresi nobis formare vultis Ecclesiam, & Carolum per caput & collum trahere in vestras partes, risu magis quàm refutantis calamo digni.

Obijcis 2. in legibus Francorum lib. 3. c. 67. præscribitur à Carolo: *Episcopi, Abbates, Comites, & potentiores quique, si causam inter se habuerint, nec se pacificare voluerint, ad nostram venire jubeantur præsentiam.* Et malè, nec integrè pro dolo tuo, citas hanc legem: extat enim lib. 3. Capitularium c. 77. *de justitia intra patriam facienda.* Hinc continenter additur: *Neque illorum contentio alicubi dijudicetur, ne propter hoc pauperum, & minus potentum justitia remaneant.* Agitur igitur de Civilibus causis, non Ecclesiasticis: in quibus si Episcopi, & Abbates, & Comites in Synodis aut placitis convenire non possint, remittantur

tantur ad iudicium Regis. Vides præterea Episcopos, Abbates, & Comites simul fuisse iudices in publicis illis Conventibus, & placitis; atque hoc ipso jurisdictionem Civilem etiam exercuisse: tantum abest ut hic jurisdictionis externa & Spiritualis Episcoporum à Carolo (quod vos facitis,) proscribatur.

Obijcis 3. legem lib. 4. Capitularium c. 69. quâ præscribit Carolus: *ut omnis Episcopus, Abbas & Comes exceptâ infirmitate in nostrâ iussione nullam excusationem habeat, quin ad placitum Missorum nostrorum veniat, aut talem vicarium mittat, qui in omni causa pro illo rationem reddere possit.* R. rursum perperam citas legem, est enim LXXI. deinde ubi Carolus scribit, exceptâ infirmitate & *vestrâ* iussione, tu in *nostrâ* iussione ponis. R. 2. nihil hoc est contra jurisdictionem Episcoporum, sed totum pro Episcoporum potestate, quæ illis in causis Civilibus etiam cognoscendis & dijudicandis commissâ fuit à Carolo M; ut una cum Missis Dominicis ad placita, mallos & iudicia publica venirent iudices, perinde ut Comites ex officio tenebantur. Aut non intelligis hæc, aut totus ex fraudibus confusus es. Si Capitularia hæc legisti? quare non addis legem 69. lib. 4. quâ ita præscribit Carolus: *Ut Missi nostri, qui vel Episcopi, vel Abbates, vel Comites sunt, quamdiu prope suum beneficium fuerint, nihil de conjecto accipiant.* Viden', ut Episcoporum munus publicum pro Vicaria Regis potestate exercent? Quare non addis legem LXX. quæ sic habet: *Ut Vassi nostri, & Vassi Episcoporum, Abbatum & Abbatissarum, & Comitum qui anno præsentis in hoste non fuerint, heribannum revadant.* Ergo tum Episcopi & Abbates habuerunt suos Vassallos & ampla feudorum bona. Lege LXXIII. præscribitur à Carolo M. dispensa Missorum Dominicorum: Dentur videlicet Episcopo panes XI. Frisingæ III. de potu modij tres, porcellus unus; pulli tres, ova XV. annona ad caballos modij quatuor: similiter Abbati & Comiti assignatur. Hic denique ex publicis impensis publicum Episcoporum munus legis: quemadmodum enim in Synodis leges ferebantur per Episcopos, Abbates & Comites, ita per hosce Missos Dominicos legum executio in provinciis ordinata erat à Carolo. Hunc in modum intellige, quod eadem fraude ex vitâ Ludovici Pij adfers: *Statutum erat, juxta antiquum morem ut ex latere Imperatoris mitterentur, qui iudiciorum exercentes potestatem justitiam omnem populo facerent.* Atqui inter hos apud Carolum

rolum M. & Ludovicum Pium primi erant Episcopi & Abbates, ministri iustitiæ: ut ex omnibus fere Caroli M. legationibus & judicijs recognoscas: cum primis in Leonis Pontificis causa, quod Ecclesiastica esset, in supremo Vicario Christi læso.

Tertia propositio Nifanii, quam in prolegomenis habet § 12. *Non adstrinxit Carolus M. homines sibi subiectos ad humanas constitutiones, traditiones, adhuc vel illa ingenij commenta, ad hujus vel illius Pontificis decreta, sed ad scripturam Canonicam.* Primo. Quomodo hæc cohærent cum altera tuâ propositione paulo ante relata? in qua doces Carolum Ecclesiasticas leges sanxisse: quam in rem Canones veterum Conciliorum & Pontificum collegerit, ut vere fecit Carolus. Itane immemor tui, ut hanc antilogiam scriberes? 2. Si his legibus Ecclesiasticis, nec Clericos, nec Monachos, nec laicos adstringi voluit, quorsum ergo tot leges quibus Synodorum acta, & libri Capitularium pleni sunt? an in speciem & ludibrium, & vexationis gratia hæc Carolus fecit? aut cur tam severæ multæ ac pœnæ constitutæ in transgressores, quæ passim in Synodis & Capitularium libris leguntur? An dicere vis, nullas leges humanas, sive Civiles illæ sint, sive Ecclesiasticæ, non obligare in conscientia? & contra Scripturam, Concilia Patrum, & Sapientum doctrinam, atque ipsam rationem pugnas? utraq; enim lex tam Civilis quàm Ecclesiastica, si iusta sit, obligat: quod obligatio sit de natura legis, ut Bellarm. lib. 4. de Pontif. c. 16. & lib. 3. de laicis c. 11. fusè, & cum eo innumeri scriptores doceant. 3. Augustana vestra Confessio passim, cum primis c. 7. de Potestate Ecclesiastica, & Apologia de eadem, nihil magis damnat, quam traditiones, & leges illas Ecclesiasticas: quod si verum est, quid Carolo M. cum tot legibus Ecclesiasticis, quibus Synodorum acta, Capitularia & Capitularium libri pleni sunt? Aut tu cum Augustana tuâ Confessione insanis, aut Carolus M. insanijt, qui has leges ex Conciliorum veterum decretis, Pontificum scitis, & Patrum statutis, & quidem ab ipso Hadriano Romano Pontifice accepit, promulgavitque per Archiepiscopos & Episcopos, ijsque Clericos, Monachos, & laicos adstringi voluit.

Dicis, Carolum M. nullam legem sanxisse, quæ non in Canonica Scriptura contineatur: Quid ergo dices de legibus, quibus Sacrificium Missæ, cœlibatus Sacerdotum, vota Monachorum & Sanctimonialium, & totam illud vitæ genus tot legibus sancitur? quid de Primatu Petri, &

Pontificis potestate, de unctione Episcoporum, & Sacerdotum, de Clericorum vita, & immunitate Clericorum & bonorum Ecclesiasticorum, de invocatione Sanctorum, cultu Imaginum, Ecclesie caerimonijs, de Quadragesimæ jejunio, sub pœnâ etiam capitis sancito. Quid de festis diebus B. Virginis, Apostolorum & Sanctorum, alijsque compluribus? Admittisne hæc in Scriptura contineri? Si admittis, Lutheranus non es; si non, certe Carolus Lutheranus non fuit, à quo tot legibus hæc præscripta & confirmata sunt. Hic totum tuum Cerebrum eversum est: aut fallunt nos omnes Synodi, Capitularia, Capitularium libri, & constitutiones Caroli M. religiosissimi & sapientissimi Imperatoris, à quo Saxonia cum hoc cultu religionis ad Christi sacra traducta est: falluntque nos omnes Episcopi, Sacerdotes, Monachi, Cæsares, Reges, Principes & majores nostri, qui ut hæc à Carolo acceperunt, ita ad vestram usque hæresin per Saxoniam coluere. At vos Lutherani, nunquid in singulis vestris Ecclesijs habetis præscriptas leges de Ordine Ecclesie? sed unde hæ leges? ex qua Scriptura? ex qua potestate? aut quis Angelus de cælo alium vobis Ecclesie ordinem in Dania, alium in Saxonia, alium in liberis Imperij urbibus præscripsit? Hic tu Prædicans primum domi habites.

C A P V T XV.

Lutherani Prædicantes ex principiis à se positis, nullam habent jurisdictionem Ecclesiasticam, nec aliam in suâ Ecclesia; quam non urbanus prætor habeat, aut mulier etiam habere poterit.

HActenus de potestate Sacerdotali actum, & cum primis de jurisdictione Ecclesiasticâ Spirituali; nunc reflectenda quæstio in ipsos Lutheranos: videndumque, quamnam inter ipsos statuatur potestas gubernandi Ecclesiam.

Quo in genere id primum principium ponunt, unam tantum esse potestatem à Deo datam in Republica Christiana, quâ Civilia & Ecclesiastica simul administrantur, eamque non apud Ministros Ecclesie suæ, sed apud Reges, Principes & Magistratus politicos esse. Hinc proscripta

extra